

ПРОГРАМ НАУКА ЗА ПРИВРЕДУ

Примена вештачке интелигенције у
индустрији кроз научна партнерства
„Од лабораторије до тржишта“

ОДГОВОРИ НА НАЈЧЕШЋЕ ПОСТАВЉАНА ПИТАЊА

Важна напомена : Документ користите искључиво као помоћни документ приликом припреме предлога пројекта.

*Одговори Фонда за науку Републике Србије односе се на конкретно питање и подразумевају важење свих обавеза и услова дефинисаних у документу **Програм Наука за привреду - примена вештачке интелигенције у индустрији кроз научна партнерства – „Од лабораторије до тржишта“ – Акт о циљевима, начину реализације и условима финансирања пројекта.***

Фонд за науку Републике Србије не сноси одговорност за погрешну интерпретацију одговора из овог документа.

Сви појмови употребљени у овом документу у мушком граматичком роду, обухватају мушки и женски род лица на која се односе.

1	<p>Како да уклопимо сегмент вештачке интелигенције у пројекат, а да је помиримо са једним од дефинисаних приоритетних домена програма?</p>	<p>Пројектна документација – опис пројекта</p>	<p>Пројекти у оквиру Програма треба да буду јасно позиционирани у оквиру једног од приоритетних домена (нпр. храна за будућност, информационо-комуникационе технологије, креативне индустрије и др), при чему је неопходно да вештачка интелигенција има препознатљиву улогу у предложеном решењу. То не значи да вештачка интелигенција мора представљати главни предмет истраживања, већ да треба да буде интегрисана као технологија, метод, алат или компонента која доприноси развоју, тестирању, унапређењу или валидацији предложеног решења.</p> <p>На пример, у оквиру приоритетног домена Храна за будућност, примена вештачке интелигенције може се односити на развој модела за предвиђање квалитета и безбедности хране, оптимизацију производних процеса, анализу података из пољопривреде, предиктивне моделе за принос или детекцију болести биљака, интелигентне системе за праћење ланца снабдевања, као и друге AI приступе који доприносе решавању конкретног индустријског или друштвеног проблема.</p> <p>Важно је да предлог пројекта јасно покаже на који начин примена AI доприноси остваривању пројектних циљева и доноси додатну вредност у односу на постојећа решења, као и да постоји логична повезаност између AI компоненте и приоритетног домена у ком је пројекат позициониран.</p> <p>Одговорност је Руководиоца и НИО Подносиоца пројекта да улогу AI у пројекту дефинишу на начин који сматрају адекватним истраживању, а да истовремено буде у складу са пропозицијама програма. Молимо вас да горенаведени пример схватите условно, не и као</p>
---	--	--	---

			обавезујућу смерницу како треба планирати примену АИ на пројектима који се развијају за потребе конкурсања на јавни позив.
--	--	--	--

2	<p>Да ли запослени у фирми треба да учествују на пројекту као чланови тима? Ако да, да ли се онда њихово учешће рачуна у <i>in-kind</i> допринос? Да ли постоје услови за такву особу? Да ли то може бити директор фирме?</p>	Партнер из привреде	<p>У складу са програмском документацијом, формални чланови пројектног тима могу бити истраживачи запослени у акредитованим НИО. Запослени код партнера из привреде не учествују као формални чланови пројектног тима у смислу Програма, али могу имати значајну улогу у реализацији пројекта кроз активности као што су дефинисање проблема, обезбеђивање података, валидација решења, пилотирање, тестирање у реалном окружењу, техничка подршка и друге активности релевантне за пројекат. Ангажовање запослених код партнера из привреде може представљати део <i>in-kind</i> доприноса партнера, у складу са правилима програма и начином приказивања доприноса у пројектној документацији. Од партнера из привреде се очекује да њихова улога и допринос буду јасно описани и релевантни за реализацију пројектних активности (дефинише проблем, учествује у развоју, тестирању, пилотирању, валидацији и даљој примени резултата, у складу са правилима Програма и сл). Уколико директор фирме има релевантну улогу у пројекту, према Акту програма не постоје препреке да он учествује у реализацији пројекта испред партнера из привреде.</p> <p>Вредност ангажовања оваквих лица може бити приказана као <i>in-kind</i> допринос компаније.</p> <p>Та вредност се најчешће обрачунава на основу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • бруто цене рада, • процента радног ангажовања на пројекту, • и периода ангажовања.
---	---	---------------------	---

3	Да ли програм укључује финансирање пројеката који се баве истраживањима на нивоу TRL2?	Пројектна документација – опис пројекта	<p>Ниво TRL 2 подразумева да постоји дефинисан концепт решења, постоји хипотеза како би технологија могла да функционише, дефинисани су основни принципи, постоји прелиминарна анализа потенцијалне примене, али нема доказа да систем заиста ради у пракси.</p> <p>У складу са правилима програма, он не укључује финансирање пројеката који се баве основним истраживањима на нивоу идеја (TRL1). TRL2 може бити прихватљив ако пројекат јасно води ка вишим TRL нивоима кроз развој, валидацију и пилотирање.</p>
---	--	---	--

4	<p>Да ли пољопривредне стручне службе које су регистроване као друштва са ограниченом одговорношћу у Републици Србији могу бити партнери из привреде у оквиру овог позива, уколико испуњавају остале услове програма, тј. уколико нису у поступку стечаја или ликвидације и могу да обезбеде суфинансирање пројекта кроз новчани или неновчани допринос?</p>	Партнер из привреде	<p>Право учешћа на пројекту по овом Јавном позиву у својству партнера из привреде, могу имати само привредни субјекти регистровани у Републици Србији у складу са прописима којима је регулисан правни положај, оснивање, правне форме и друга питања у вези са привредним друштвима Републике Србије и предузетницима из Републике Србије, који нису у поступку ликвидације и стечаја и испуњавају остале услове за партнера из привреде прописане чланом 4. и 10. Акта програма.</p> <p>У складу са појмовником Акта програма, под привредним субјектом сматрају се предузетници и привредна друштва регистрована у Републици Србији и који обављају привредну делатност, у складу са законом.</p> <p>Овом приликом напомињемо да треба водити рачуна да партнер из привреде испуњава додатни услов који је дефинисан у односу на улогу партнера из привреде, а који ће се проценивати у поступку евалуације, а то је: да обавезно учествује у суфинансирању пројекта кроз новчане или неновчане доприносе у складу са правилима Програма, са минималним учешћем од 15% вредности буџета пројекта финансираног из средстава Фонда за науку РС, активно доприноси идентификацији проблема, дефинисању циљева пројекта, критеријумима успеха и очекиваним исходима пројекта, доприноси развоју, тестирању, пилот имплементацији и валидацији решења у реалном окружењу, обезбеђује приступ инфраструктури, подацима, технолошким системима, тржиштима или крајњим корисницима (где је релевантно), доприноси анализи тржишног потенцијала и модела за даљи развој или комерцијализацију резултата; учествује у планирању</p>
---	--	---------------------	--

			даљег развоја и примене резултата пројекта, без стицања статуса корисника средстава Фонда за науку РС.
--	--	--	--

5	Да ли су јавна предузећа (Србијаводе, Електропривреда Србија, и сл) призната кроз овај пројекат као привредни субјекти?	Партнер из привреде	Погледати одговор бр. 4.
6	Да ли НИО може да одабере партнера из привреде који је уписан у АПР-у, али као здравствена установа у јавној својини, која има своје пословање, као што је Институт за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак“?	Партнер из привреде	<p>Када су у питању НИО и Иновациони центри, они не могу бити планирани као партнери из привреде, јер је Актом прописано да се они јављају искључиво у својству Носиоца пројекта или Учесника на пројекту.</p> <p>Стога, партнер из привреде мора бити привредни субјект регистрован у Републици Србији у складу са важећим Законом о привредним друштвима Републике Србије, који није у поступку ликвидације и стечаја и није НИО, односно Иновациони центар. Из овога произилази став да Институт за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак“ не може да буде планиран на пројекту у својству партнера из привреде, већ искључиво као НИО Носилац или НИО учесница пројекта.</p>

7	Да ли партнер из привреде мора учествовати током целог трајања пројекта или је прихватљиво да његова улога буде ограничена на поједине фазе (нпр. на тестирање, пилотирање или валидацију)?	Партнер из привреде	Акт програма прописује да партнер из привреде мора да буде ангажован на пројекту током целокупног трајања реализације пројекта, осим у случају наступања више силе, односно промењених околности које се нису могле предвидети у моменту подношења предлога пројекта, а које онемогућавају испуњење обавеза партнера с пројекта, предвиђених Меморандумом о сарадњи, у којим случајевима се може тражити замена партнера из привреде на пројекту другим привредним субјектом. Очекује се да улога партнера из привреде буде јасно дефинисана, релевантна и суштински повезана са реализацијом пројекта, нарочито у аспектима развоја, тестирања, пилотирања, валидације и потенцијалне примене решења у реалном окружењу. У том смислу, прихватљиво је да учешће партнера буде интензивније у појединим фазама пројекта, али његово ангажовање мора бити континуирано планирано током целокупне реализације пројекта.
8	Да ли се под валидацијом у реалном окружењу подразумева обавезна пилот-имплементација код партнера из привреде, или је прихватљив и други вид тестирања/демонстрације решења?	Пројектна документација – опис пројекта	Програм подстиче валидацију решења у реалном окружењу, укључујући пилотирање, тестирање и демонстрацију решења у условима који одговарају предвиђеној примени. Важно је да предложени модел валидације буде реалистичан, релевантан за конкретно решење и адекватно подржан улогом индустријског партнера или крајњих корисника.
9	Да ли је дозвољено да један партнер из привреде учествује у већем броју предлога пројеката у оквиру истог позива?	Партнер из привреде	Према Акту програма, исти партнер из привреде може учествовати као члан конзорцијума у више предлога пројеката.

10	На који начин се процењује улога АИ у пројекту? Да ли постоје минимални критеријуми у погледу АИ методологије или је довољна примена постојећих АИ алата у оквиру ширег индустријског решења?	Пројектна документација	У складу са циљевима програма, сви пројекти треба да укључују АИ компоненту, али АИ не мора нужно да буде доминантни предмет истраживања. Документација не прописује минималне критеријуме у погледу развоја нових АИ методологија или алгоритама. Прихватљива је и примена постојећих АИ алата, модела или метода, уколико је њихова употреба смисаоно интегрисана у предложено решење и доприноси остваривању пројектних циљева, валидацији, оптимизацији или унапређењу процеса, производа или услуга.
11	Да ли је прихватљиво да интелектуална својина остане у већинском власништву НИО, уколико партнер из привреде учествује превасходно у тестирању или валидацији решења?	Интелектуална својина	Подносиоци предлога пројекта су у обавези да унапред дефинишу власништво, расподелу, заштиту и начин коришћења права интелектуалне својине и <i>know-how</i> који могу бити створени у оквиру пројекта. Приликом подношења предлога пројекта мора бити достављен споразум о сарадњи са партнером из привреде потписан са НИО (или обавезујући прелиминарни споразум) који регулише права интелектуалне својине. Фонд за науку РС не прописује образац за овај споразум, али, он мора јасно дефинисати расподелу права интелектуалне својине између НИО, истраживача укључених у пројекат и партнера из привреде који учествују у пројекту, а у складу са њиховим доприносом и улогама у пројекту. У том смислу, прихватљиво је да већинско власништво над интелектуалном својином припадне НИО, уколико је такав модел јасно дефинисан и усаглашен између партнера.
12	Да ли је прихватљиво да се пројекат бави адаптацијом и применом постојећих АИ модела, или се очекује развој нових АИ алгоритама?	Пројектна документација – опис пројекта	Програм подржава примењена истраживања и развој решења са потенцијалом за примену у реалном окружењу. Документација не ограничава пројекте искључиво на развој нових АИ алгоритама. Прихватљиви су и пројекти који се баве адаптацијом, интеграцијом, унапређењем или применом постојећих АИ модела и

			алата, уколико такво решење доноси иновативност, додатну вредност и јасну примену у контексту пројекта.
13	Како ће се третирати пројекти код којих АИ компонента представља подршку основном решењу, а не његов доминантни научни допринос?	Пројектна документација - опис пројекта	У складу са програмском логиком, АИ компонента не мора представљати доминантни научни допринос пројекта, али се очекује да има јасну, препознатљиву и функционалну улогу у предложеном решењу. Важно је да пројекат покаже на који начин АИ доприноси развоју, оптимизацији, тестирању, валидацији или примени решења у оквиру изабраног приоритетног домена.
14	Да ли се од партнера из привреде очекује финансијско суфинансирање у свим случајевима или је могуће да допринос буде искључиво <i>in-kind</i> ?	Суфинансирање	Акт програма прописује да партнер из привреде може да учествује у суфинансирању пројекта кроз новчане или неновчане доприносе, са минималним учешћем суфинансирања од 15% вредности буџета пројекта финансираног из средстава Фонда за науку. То значи да је могуће да допринос партнера буде обезбеђен искључиво кроз <i>in-kind</i> учешће, уколико је такав допринос јасно приказан, релевантан за реализацију пројекта и у складу са правилима програма.

15	<p>У договору са НИО, започели смо писање пројектне пријаве. Потребни су нам подаци о дозвољеним трошковима и да ли и колики проценат буџета може да се определи за привредни субјект који са НИО учествује у позиву.</p>	<p>Дозвољени/недозвољени трошкови</p>	<p>Следеће категорије трошкова Пројекта дозвољене су за финансирање у оквиру Програма:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трошкови накнаде члановима тима: укупни трошкови накнада чланова тима укључујући све накнаде утврђене интерним актима НИО са припадајућим порезима и доприносима; 2. Трошкови набавки: <ul style="list-style-type: none"> - опрема и потрошни материјал (опрема, софтвер, потрошни материјал и остали ресурси неопходни за реализацију Пројекта), неподвижни трошкови за опрему и потрошни материјал; - путовања: краткотрајна путовања за чланове пројектног тима у земљи и иностранству (највише до 28 дана по путовању) која су неопходна за реализацију Пројекта; - права на интелектуалну својину, дисеминација и видљивост: пријава патената и заштите интелектуалне својине насталих као резултат пројектних активности и пратећи трошкови, организација активности везаних за презентацију и реализацију пројекта; 3. Трошкови услуга и подизвођача: екстерне услуге свих физичких лица и правних лица потребне за истраживање и реализацију Пројекта - ангажовање физичких лица односи се на лица која нису запослена у НИО које учествују у пројекту, а неопходна су за реализацију пројектних активности. Ова лица ће се сматрати пружаоцима услуга или подизвођачима, али не и учесницима у пројекту. 4. Индиректни трошкови: накнада НИО у којима су запослени учесници на Пројекту за административне и друге трошкове у вези са Пројектом; трошкови спољне ревизије на крају периода реализације Пројекта; остали трошкови, попут трошкова банкарске провизије, курсне разлике, трошкови увоза, царине, поште и сл.
----	---	---------------------------------------	---

			<p>Партнер из привреде учествује обавезно у суфинансирању пројекта кроз новчане или неновчане доприносе (<i>in-kind</i> учешће) у складу са правилима Програма, са минималним учешћем суфинансирања од 15% вредности буџета пројекта финансираног из средстава Фонда за науку РС. Партнер из привреде не може бити финансиран из средстава Фонда за науку РС.</p>
--	--	--	---

16	Да ли постоји могућност за продужење рока за подношење пројектних пријава?	Остала питања	<p>Имајући у виду утврђену динамику имплементације јавног позива и програма Наука за привреду – примена вештачке интелигенције у индустрији кроз научна партнерства – „Од лабораторије до тржишта“, померање дефинисаних рокова за предају предлога пројеката није предвиђено. Све пријаве поднете ван дефинисаног рока (15. јун у 12.00 ч) неће бити укључене у поступак евалуације. Такође, у разматрање се узимају само електронске пријаве поднете путем Портала за пријаву предлога пројеката (applicators.fondzanauku.gov.rs).</p> <p>Фонд за науку РС може продужити рок за подношење пријава уколико утврди да постоје техничке сметње у функционисању Портала за пријаву научних пројеката, а које онемогућавају благовремено подношење пријава. Саветује се подносиоцима да не одлажу подношење предлога пројеката за последњи дан рока за пријаву, имајући у виду да технички проблеми на страни корисника (спор интернет, техничке потешкоће с опремом и сл), не представљају основ за продужење рока за подношење пријаве.</p>
----	--	---------------	---

17	<p>Како ће се доказивати <i>in-kind</i> учешће партнера из привреде, на пример, уколико је предвиђено да ће он ангажовати два радника за потребе тестирања производа у свом погону, као део активности пројекта, и предвиди за то <i>in-kind</i> трошак у вредности од 1000 евра? Како ће се процењивати да ли је трошак реалан? Да ли то подразумева да партнер из привреде трошак не правда, већ је само неопходно да обави планирани посао или ће морати да доставља платне листиће и друге доказе да је конкретан износ уплаћен као плата радницима? Иста ствар је и са <i>cash</i> учешћем, ако је предвиђено његовим буџетом да, на пример, купи храну за животиње укључене у експеримент на којима ће неки производ бити тестиран. Да ли партнер из привреде Фонду за науку РС правда трошак фактурама и изводима из банке као доказом куповине хране?</p>	Суфинансирање	<p>Детаљан одговор на Ваша питања биће део упутства за управљање пројектом и финансијама и упутства за припрему и подношење извештаја о напретку пројекта која ће правремено бити достављена руководиоцима за уговорене пројекте.</p> <p>Финансијско извештавање и документовање реализације средстава пројекта (правдање средстава) радиће се према расходним буџетима пројеката, како за средства пореклом од стране ФзН, тако и за средства пореклом од партнера из привреде.</p> <p>Обрасцем F2 - Overall Budget није дат образац расходног буџета за средства која партнер из привреде суфинансира у реализацији пројекта већ само образац приходног буџета (на страни PartnersContribution).</p> <p>Како је наведено у Упутству за припремање и пријаву предлога научноистраживачких пројекта за пројекте који буду одобрени за финансирање по Јавном позиву на основу овог Програма, биће припремљен посебан образац (расходног) буџета за планирање трошкова Пројекта који би били реализовани из средстава суфинансирања обезбеђених од стране партнера из привреде.</p> <p>У зависности од типа и описа трошкова у том расходном буџету пројекта, вршиће се и извештавање и документовање о њиховој реализацији од стране корисника средстава.</p> <p><i>In-kind</i> допринос представља неновчани допринос партнера кроз ресурсе које већ поседује или ангажује за пројекат (рад запослених, коришћење опреме, погона,</p>
----	---	---------------	---

			<p>материјала, инфраструктуре и сл.), али и тај допринос мора бити доказив и ревизибилан.</p> <p>Из тог разлога потребно је доставити доказ о:</p> <ul style="list-style-type: none">• постојећем радном односу,• времену ангажовања на пројекту,• методологији обрачуна вредности рада,• интерним евиденцијама рада или timesheet-овима,• платним листама као основу за калкулацију вредности ангажовања, као и другој релевантној документацији. <p>Стога је изузетно битно, нарочито за <i>in-kind</i> суфинансирање, правилно одређивање цене коштања средстава (производа/услуга) којим партнер из привреде суфинансира реализацију трошкова пројекта (квантификација трошкова), јер су управо те цене одредница за планирање трошкова пројекта у расходном буџету за средства из суфинансирања, а према коме се и реализују средства суфинансирања и „правда“ реализација средстава.</p> <p>За пример који сте дали потребно је у приходном буџету новчано одредити колико новчано вреди рад то двоје радника, месечно и у тоталу, којим партнер из привреде суфинансира реализацију Пројекта. Након тога, уколико предлог пројекта буде изабран за финансирање, а у складу са планираним (и одобреним) активностима Пројекта, расходним буџетом планираће се трошкови које је потребно платити за ангажовање поменутих радника/службеника током реализације пројекта. За случај да је расходним буџетом планирано да свако од њих ради по месец дана са пуним (100%) радним</p>
--	--	--	--

			<p>временом током реализације пројекта, при чему је месечна плата сваког од њих 500 ЕУР у динарској противвредност, у расходном буџету ће бити планирани кроз две буџетске линије (ставке), са по једним календарским месецом радног ангажовања и јединичним (месечним) трошком од по 500 ЕУР у динарској противвредност. Уколико је њихово радно ангажовање у другом проценту пуног радног времена, планирање трошкова Пројекта и потребних средстава ће бити другачије. Слично је и са другим трошковима који ће се планирати расходним буџетом. За планирање расходног буџета ће бити потребно одредити јединичну вредност трошка, нпр. килограм за храну коју сте поменули, и сам износ трошка по тој јединици (јединични трошак). Потребна количина хране за реализацију активности одређена је у програмском делу пројекта, а укупан износ у расходном буџету ће бити број јединца потребне количине хране помножен са износом јединичног трошка.</p> <p>Документовање реализованих плаћања за одобрене трошкове Пројекта вршиће се путем финансијско-правне документације која доказује да постоји правна основа плаћања (трошка), да је обрачунат и исплаћен у складу са оним како је и одобрен и, наравно, у складу са законским оквиром Србије и правилима Програма. Саме процедуре са спецификацијом потребне документације за извештавање ће бити достављене руководиоцима уговорених пројекта на почетку реализације.</p>
--	--	--	--

18	Када се очекују резултати првог степена евалуације? Колико времена ће имати пројектне пријаве које иду у други круг позива да поднесу комплетан предлог пројекта?	Остала питања	Исход првог степена евалуације очекује се крајем јуна. Очекивани рок за припрему и подношење комплетне документације за предлоге пројеката упућене у други степен евалуације јесте у периоду од 30. јуна до 14. јула 2026. године.
19	Да ли се Институт за стандардизацију Србије може планирати као партнер из привреде? Они нису научна институција. Информација са сајта је: Према Закону о стандардизацији и Одлуци о изменама и допунама оснивачког акта Института за стандардизацију Србије, Институт за стандардизацију Србије (ИСС) јесте једино национално тело за стандардизацију Републике Србије, установа која има статус правног лица и послује у складу са прописима којима се уређује правни положај јавних служби. Оснивач Института је Влада Републике Србије.	Партнер из привреде	Право учешћа на пројекту по овом Јавном позиву у својству партнера из привреде, могу имати само привредни субјекти регистровани у Републици Србији у складу са прописима којима је регулисан правни положај, оснивање, правне форме и друга питања у вези са привредним друштвима Републике Србије и предузетницима из Републике Србије, који нису у поступку ликвидације и стечаја и испуњавају остале услове за партнера из привреде прописане чланом 4. и 10. Акта програма. У складу са појмовником Акта програма, под привредним субјектом сматрају се предузетници и привредна друштва регистрована у Републици Србији и који обављају привредну делатност, у складу са законом.

20	<p>Ко се потписује на позицији декана/директора на обрасцу F5 Изјава НИО, уколико је предложени руководиоца Пројекта директор НИО, односно декан факултета? Да ли то може да буде и неко друго лице поред декана/директора, попут председника или заменика председника Управног одбора НИО и сл?</p>	<p>Пројектна документација - Изјаве</p>	<p>Уколико документацију потписује лице које није правни заступник, већ друго лице, потребно је доставити овлашћење за то лице да потписује документацију, као део пратеће документације. Предложени руководиоца пројекта може потписати пројектну документацију, уколико већ обавља функцију формалног заступника НИО (декан/директор).</p>
21	<p>Каква је процедура и шта је потребно урадити у случају привремене одсутности овлашћеног лица за потписивање докумената? Да ли је могуће именовати друго лице које би привремено или паралелно преузело овлашћење за потписивање, и у том случају, коју документацију је потребно доставити Фонду за науку РС како би се то овлашћење формализовало?</p>	<p>Пројектна документација - Изјаве</p>	<p>Могуће је да документацију потпише друго лице које није формални заступник НИО (декан/директор). У том случају, потребно је доставити као део додатне документације писано овлашћење које потврђује да је друго лице овлашћено да у одсуству правног заступника потписује документацију.</p>